

Siden sidst...

Kurt Ganer-Tolsøe, Formand for DVS

De i sidste nyhedsbrev omtalte billeder af tre møller får mig til at følge emnet op. I efteråret fik vi en henvendelse fra et af vores medlemmer, Agner Bang Moltke, Svendborg. Han har gennem et langt liv samlet på postkort med billeder af møller – af enhver art. Samlingen rummer i dag billeder af over 1500 forskellige møller fra omkring århundredskiftet og op til vore dage. Da nogle møller naturligvis er med på flere forskellige billeder, rummer samlingen ialt omkring 4000 billeder. Han vil nu stille materialet frit til rådighed for alle, der som han kunne få udbytte af billederne.

Efter to besøg i Svendborg må vi konstatere, der er tale om intet mindre end en skatkiste. Her dukkede møller frem, som på mange måder kan illustrere den spændende periode, hvor vindmøllerne udgjorde en energikilde for håndværk og småindustri inden elektriciteten vandt frem. Mange af disse møller var trækonstruktioner i stil med møllerne fra sidste nyhedsbrev.

Inden så længe vil Agner Bang Moltkes billeder blive tilgængelige for alle, idet billederne er i færd med at blive lagt på internettet. DVS vil løbende følge projektet.

I samarbejde med El-museet, Folkecenteret i Thy og La Cour museet vil DVS også i år udsende

Kort fra Agnar Bang Moltkes samling med en "Keglevindmotor" fra Skanderborg Vindmotorfabrik på Østergaard i Slimminge mellem Køge og Ringsted.

et fælles årsskrift, der fortæller nye kapitler om Vindkraftens historie i Danmark. Heftet forventes udsendt i løbet af februar. DVS medlemmer vil også få tilsendt det officielle katalog over arrangementer i forbindelse med industrikulturens år 2007.

Som det fremgår af den indkaldelse, der går ud sammen med nyhedsbrevet afholdes DVS' årlige generalforsamling **mandag den 5. marts 2007 kl. 19.30.**

INDUSTRIEN OG VINDMØLLERNE

I 2002 holdt DVS udstilling på Skjern Vindmølle - i sommeren 2003 var der udstilling på Hjerl Hede, men i de sidste to år har vi holdt udstillingspause.

I 2007 tager vi fat igen. Årets udstilling er et led i Industrikulturens år og emnet er "Industrien og vindmøllerne". Udstillingen, der vises på Elmuseet, vil følge den danske vindmølleindustri udvikling fra starten i 1876 til idag, hvor danske vindmøller har en førende position på verdensmarkedet.

Der vil bl. a blive sat fokus på en række af de virksomheder, der spillede en rolle i det første danske "vindmølleeventyr" i perioden 1900 - 1920, da der blev produceret over 15.000 møller. Billedet herover er fra en af de fabrikker, der var tidligt igang. Det er taget i 1896 og viser arbejdsstyrken på Fjerritslev Jernstøberi & Maskinfabrik. På taget kan man også se det nederste af den mølle, der leverede drivkraft til fabrikkens maskiner. Det var en vindrose af samme

type, som dem virksomheden blev kendt for. og som kom til at præge det nordjyske landskab. Billedet findes i Fjerritslev Lokalhistoriske Arkiv. Her og i mange andre af landets lokalarkiver ligger mange af den slags billeder - og en del af dem kommer frem på udstillingen til Sommer .

Udstillingen “Industrien og Vindmøllene” arrangeres i samarbejde med Elmuseet og er åben i perioden 23. juni til 31. august 2007.

Hvad en postkortsamling kan bruges til...

Benny Christensen, bestyrelsesmedlem i DVS

Som omtalt i formandens indledning til dette nyhedsbrev har vi haft lejlighed til at kigge i Agnar Bang Moltkes imponerende samling af mølle-postkort og nydt godt af hans store hjælpsomhed. Og hvad kan vi så bruge sådan en samling til...?

Langt de fleste af de over 4000 kort og kopier viser traditionelle hollandske møller og vandmøller - sltså ikke lige de mølletyper, vi beskæftiger os med i DVS. Men takket være Agnar Bang Moltkes systematiske kartotek, der både angiver sted og mølletype kan man i samlingen finde mange informationer, der også kan komme denne del af vindmøllehistorien til gode. Her er nogle eksempler:

I samlingen findes to postkort fra Ry Stationsby. De viser udsigten fra Skansebakken med byens kirke i forgrunden og Himmelbjerget i baggrunden. Og der er desuden to møller i baggrunden. Den ene er en traditionel “hollænder”, som vi overlader til andre at interessere sig for. Men den anden er spændende, fordi der er tale om en stor 8-vinget klapsejler med vindfane - ikke ligefrem en af de mølletyper, man løber ind i hver dag. Men på baggrund af postkortet,

der faktisk ret nøje viser møllens placering, var der nogen tid efter besøget i Svendborg basis for et besøg i Egnsarkivet for Ry Kommune, der viste sig at have to fremragende billeder af møllen, som stod ved byens savværk, indtil den brændte i 1913. Et af billederne ses herunder.

Der skjuler sig sikkert mange interessante billeder af den slags rundt om i landets lokalarkiver. Problemet er ofte, at de møller, vi går efter, normalt ikke vil være selvstændigt registreret i arkivet, men er “vedhæng” til en ejendom eller virksomhed. Postkortene kan her være den “nøgle”, der kan åbne systemet.

De møller, vi interesserer sig for, findes tit i baggrunden på postkortene. Men de hænder da også, at de kommer længere frem, som på disse to postkort fra “Industri- og Landbrugsudstillingen” i Horsens i 1905 og “Landsudstillingen” i Århus i 1909. På det første er der vindroser fra A.Jensen & Sønner i Nr, Sundby og P. Buaas i Aalborg og en “keglevindmotor” fra Skanderborg Vindmotorfabrik. På postkortet fra Århus er det igen en vindrose fra Buaas.

**DE FØRSTE CA. 400 KORT FRA AGNAR BANG MOLTKE'S SAMLING KAN NU SES PÅ
DANSK MØLLERFORENINGS HJEMMESIDE: www.danskmollerforening.dk**